

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab

Beretning 1984-87

I beretningsperioden har Dansk Bibliotekshistorisk Selskab fortsat sin virksomhed ved i overensstemmelse med Selskabets formål at udgive publikationer og afholde medlemsmøder.

Den væsentligste begivenhed har uden tvivl været udsendelsen i efteråret 1985 af første bind i Selskabets publikationsserie *Bibliotekshistorie*. Det blev godt modtaget, og første oplag på 350 eksemplarer måtte i foråret 1986 suppleres med et genoptryk på 250 eksemplarer. Bind 2, der har et noget større omfang end første bind, er blevet klar til udsendelse senere end planlagt, men de følgende bind, hvis indhold allerede delvis foreligger, skulle kunne udsendes med lidt større hyppighed.

Selskabets medlemmer har desuden modtaget en bibliotekshistorisk publikation, som udsendes af Frederiksberg Kommunes Biblioteker i anledning af 100 års jubilæet i efteråret 1987. Det er tidl. biblioteksdirektør Erik Allerslev Jensens beretning om *Georg Krogh-Jensen*, der som Frederiksbergs stadsbibliotekar ikke blot blev den egentlige skaber af kommunens biblioteksvæsen, men med sine ideer om moderne biblioteksdrift fik indflydelse på hele det danske folkebiblioteksvæsen. I skriftet finder man også tidl. vicedstadsbibliotekar Poul Steenstrups skildring af en række personlige træk hos Krogh-Jensen – chefen set med elevens øjne – samt et bidrag af tidl. biblioteksinspektør Sven Plovgaard om Krogh-Jensens rådgivningsvirksomhed i forbindelse med biblioteksbyggeri i Sverige og Finland.

Mødeaktiviteten, der gennemsnitligt har omfattet to møder pr. halvår, søges fortsat tilrettelagt som et afvekslende program, og det har været tilstræbt at holde et af de fire årlige møder uden for Københavnsområdet. Møderne i provinsen, der er blevet arrangeret i

samarbejde med de lokale amtsbiblioteksforeninger, har tillige tjent som pr-møder, idet ikke blot Selskabets medlemmer, men også medlemmer af de lokale amtsbiblioteksforeninger, lokale kulturpolitikere og medarbejdere ved lokale biblioteker er blevet inviteret.

Sæsonen 1984-85 indledtes den 11. oktober 1984 med et møde i Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, som netop samme år fejrede sit 75 års jubilæum. Forskningsbibliotekar Gerd Callesen orienterede om institutionens opståen, udvikling og organisation, hvorpå bibliotekar Karen Pedersen berettede om ABA's nuværende opgaver på baggrund af den voldsomme ekspansion i virksomheden siden ca. 1970. Der var desuden rundvisning i biblioteket og det righoldige arkiv.

En af de uundværlige forudsætninger for udviklingen af folkebogsamlinger i forrige århundrede blev behandlet på et møde den 29. november 1984 på Danmarks Lærerhøjskoles Institut for dansk Skolehistorie. Med baggrund i et nordisk projekt om læsekyndighedens udvikling belyste professor, dr. pæd. Vagn Skovgaard-Petersen og mag. art. Ingrid Markussen spørgsmålet: Hvor udbredt var læse- og skrivefærdigheden i Danmark i 1800-tallet?

I 1948 instruerede Søren Melson for Dansk Kulturfilm »Biblioteket er åbent«, en 11 minutters forfilm til landets biografer. Denne propagandafilm for landets biblioteksvæsen – først og fremmest for folkebibliotekerne – blev vist ved et møde på Danmarks Biblioteksskole den 19. marts 1985, og tidl. stadsbibliotekar J. S. Hjort Eriksen, som var den ene af de to biblioteksfaglige konsulenter på filmen, berettede om ideerne bag filmen, om samarbejdet med Dansk Kulturfilm og om tilrettelæggelsen og gennemførelsen af filmens optagelse.

Generalforsamlingen den 29. maj 1985 holdtes i Rådhusbiblioteket i København, hvis daglige leder, Kirsten Kølln, berettede om bibliotekets historiske udvikling frem mod dets aktuelle opgaver som støtte for den kommunale administration og politiske ledelse. I forbindelse med omvisningen i biblioteket og de tilstødende repræsentationslokaler var der lejlighed til også at bese bibliotekets magasin højt oppe under taget på 4. etage.

Efterårssæsonen 1985 indledtes den 29. november med Selskabets

første møde uden for Sjælland. I det gamle Statsbibliotek i Århus, nu Erhvervsarkivet, berettede overarkivar Finn H. Lauridsen om Erhvervsarkivets virksomhed, hvorpå tidl. overbibliotekar Karl V. Thomsen fortalte om livet i det gamle Statsbibliotek fra indvielsen af Hack Kampmanns interessante bygning i 1902 til bibliotekets flytning derfra i 1963. Aftenen sluttede med efterspil på Århus Kommunes Bibliotekers hovedbibliotek i Mølleparken.

I anledning af Københavns Kommunes Bibliotekers 100 års jubilæum i 1985 afholdtes den 10. december et møde i Kommuneinformations lokaler, hvor deltagerne fik lejlighed til at se en stor udstilling om KKB's udvikling gennem de 100 år. En række temaer fra de seneste 60 år af KKB's historie blev derpå belyst gennem en serie erindringer fra forskellige medarbejdere i den lange periode. Efter stadsbibliotekar Brita Olssons indledning fortalte Frode Jensen om deres fælles forgænger Aarsbo, ligesom Carl Thomsen portrætteredes af Leif Thorsen. Mogens Iversen og Ellen Ulrich berettede om Svend Thomsen i Helligåndshuset, Ellen Ulrich tillige om stemningen i Nikolaj (hovedbiblioteket) og på Østerbro hos Kunov, medens Karen Margrethe Jensen redegjorde for udviklingen af arbejdet med de såkaldte sær opgaver.

Medlemsmødet den 10. april 1986 blev et tilløbsstykke. Det foregik i Dronningens Håndbibliotek på Amalienborg, hvor overarkivar, mag. art. Klaus Kjølse, som er Dronningens håndbibliotekar, berettede om bibliotekets historie og nuværende funktion, hvorpå der var lejlighed til at bese både bibliotekets smukke nyindrettede lokaler i Christian VIII's palæ og de moderne udstyrede magasiner i kælderen.

Også forårets sidste møde den 17. juni 1986, som tillige var Selskabets generalforsamling, fandt sted på et slot, denne gang Christiansborg. Besøget gjaldt Folketingets Bibliotek og Oplysningstjeneste, hvor folketingsbibliotekar, dr. phil. Kristian Hvidt foreviste lokalerne og fortalte om den historiske udvikling af biblioteket, der først og fremmest er til brug for folketingsmedlemmerne, men som også i et vist omfang kan benyttes af andre, der ønsker at anvende materiale inden for bibliotekets sær områder. Også Folketingets arkiv og den moderne oplysningstjeneste blev der redegjort for.

I det gamle sømilitære hospital, Søkvæsthuset på Christianshavn, ligger et af vore ældste specialbiblioteker, Marinens Bibliotek. I Søofficersforeningens lokaler i samme bygning indledtes medlemsmødet den 15. oktober 1986 med en redegørelse for bibliotekets udvikling og nuværende opgaver ved bibliotekets leder, kommandørkaptajn A. Holm. Derpå var der rundvisning i biblioteket, hvor nogle af dets sjældenheder var lagt frem til nærmere beskuelse.

Et ganske omfattende arrangement løb af stablen i Odense den 22. november 1986. Det indledtes i stiftsbibliotekets tidligere bygning, nu Skt. Knuds kirkes menighedssal, hvor tidl. rigsbibliotekar Palle Birkelund i et foredrag om »lærde fruentimmere« introducerede Karen Brahes bibliotek. Derpå aflagdes besøg i den sjældne og berømte bogsamling, der befinder sig i Landsarkivet for Fyn, hvor arkivar Poul Thestrup havde fremlagt et antal tryk og håndskrifter. Vejen blev også lagt forbi Odense Adelige Jomfrukloster, hvor museumsdirektør Niels Oxenvad berettede om klostret og den gamle bibliotekssal, hvor Karen Brahes bibliotek i sin tid stod opstillet. Efter et kort besøg i Skt. Knuds kloster, hvor Odense Centralbibliotek havde til huse under Hvenegaard Lassens ledelse i årtierne efter 1924, rundedes dagen af i menighedssalen med en drøftelse af de i 1960'erne udarbejdede, men senere skrinlagte planer om en fælles institution i Odense, der skulle rumme såvel centralbibliotek som universitetsbibliotek. Dette emne belystes af tidl. rigsbibliotekar Torkil Olsen, overbibliotekar Aase Lindahl og stadsbibliotekar Carsten Tofte.

Mange biblioteker fejrer jubilæer i disse år. Den 31. marts 1987 holdt Selskabet møde i Danmarks Pædagogiske Bibliotek, hvor overbibliotekar Robert Hellner fortalte om bibliotekets start i 1887 som Dansk Skolemuseum og om udviklingen frem mod positionen som landets store specialbibliotek for pædagogik og børne- og ungdomspsykologi. Samtidig var der lejlighed til at se en særudstilling om den danske skole gennem 100 år, suppleret med 8 mindre udstillinger om udvalgte emner fra skoleundervisningens og børneboogens historie.

Årets generalforsamling afholdtes i Frederiksberg Kommunes Hovedbibliotek og efterfulgtes af et medlemsmøde om Frederiks-

bergs biblioteksvæsen i anledning af dettes tilstundende 100 års jubilæum. Stadsbibliotekar Svend Esbech gav som indledning et rids af FKB's historie og nutidige aktiviteter, og derefter fortalte en række medarbejdere personlige erindringer om personer, stemninger og tilstande i forskellige perioder af de frederiksbergske folkebibliotekers historie. Blandt bidragerne til denne bibliotekshistoriske mosaik var Agnete Flandrup, Astrid Hoffmeyer, Sven Plovgaard, Anne-Lise Madsen, Birgitte Schram Nielsen og Brita Olsson; ikke uventet blev stadsbibliotekar Georg Krogh-Jensen aftenens gennemgående hovedperson.

Det sidste arrangement i 1987 tog forskud på 400-året for Christian IV's tronbestigelse, idet medlemsmødet den 13. oktober var henlagt til den nyrestaurerede bibliotekssal over Trinitatis kirke. Tidl. rigsbibliotekar Palle Birkelund berettede om den byggeglade konges »trefoldighedsbyggeri«, der kombinerede observatorium (Rundetårn), kirke og bibliotek, og fremdrog træk fra livet blandt bøgerne i de godt 200 år, salen var hjemsted for Universitetsbiblioteket. Bagefter forevistes Rundetårns lysbilledserie om bygningskompleksets historie.

Medlemsmøderne har god tilslutning. Med udsving fra knap 20 til godt 50 har de gennemsnitligt kunnet samle 30 deltagere.

I Selskabets vedtægter er der foretaget en enkelt lille justering, idet generalforsamlingen i 1987 på styrelsens forslag ændrede §8 stk. 2, hvis 1. punktum herefter lyder: »Der afholdes ordinær generalforsamling hvert år i april kvartal.« Den tidligere formulering fastsatte generalforsamlingen til april/maj, og det har undertiden vist sig at være en lovlig snæver tidsramme.

Selskabet lod i 1985 fremstille en 3-fløjet hvervefolder, som har været fremlagt ved biblioteksmøder, indlagt i *Bogens Verden*, uddelt eller udsendt til medarbejdere ved Det kgl. Bibliotek, medlemmer af Danmarks Forskningsbiblioteksforening, bibliotekslederne i folkebibliotekerne og andre særlige målgrupper.

Dette initiativ og Selskabets virksomhed i øvrigt har resulteret i en forøgelse af medlemstallet, som pr. 31. december 1987 omfatter 144 personer og 75 institutioner eller organisationer, i alt 219 med-

lemmer. Det årlige kontingent er uændret siden Selskabets stiftelse i 1982: 100 kr. for personlige medlemmer, 200 kr. for institutioner og 50 kr. for studerende, pensionister og arbejdsledige.

Selskabets styrelse har i beretningsperioden bestået af tidl. rigsbibliotekar Palle Birkelund (formand), stadsbibliotekar Poul Daaugard (næstformand), førstebibliotekar, dr. phil. Svend Gissel, forskningsbibliotekar Marton de Hartanyi (kasserer), tidl. biblioteksinspektør V. Klingberg-Nielsen, fagleder Jørgen Svane-Mikkelsen (sekretær) og overbibliotekar Karl V. Thomsen, der i 1985 afløstes af forskningsbibliotekar Svend Larsen, som efter to år ikke kunne afse tid til at fortsætte og i 1987 blev erstattet af overbibliotekar Aase Lindahl. Suppleanter til styrelsen har været overbibliotekar Pernille Munch og forskningsbibliotekar Steen Bille Larsen, som i 1986 afløstes af overbibliotekar Mette Stockmarr. Overassistent Birgit Berg og tidl. rektor Preben Kirkegaard har været Selskabets revisorer med bibliotekar Esther Krarup som revisorsuppleant.

Dansk Bibliotekshistorisk Selskabs adresse: Danmarks Biblioteksskole, Birketinget 6, 2300 København S.